

СТОПАНСКА АКАДЕМИЯ „Д. А. ЦЕНОВ“
Катедра „Икономика и управление на туризма“

РЕЦЕНЗИЯ

От: доц. д-р **Петя Иванова** Тонева
Катедра „Икономика и управление на туризма“, СА „Д. А. Ценов“,
Научна специалност: *Икономика и управление (туризъм)*

Относно: дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен
„доктор“ по научна специалност „Икономика и управление (туризъм)“.

Автор на дисертационния труд: **Татяна Дмитриевна Одинокова**

Тема на дисертационния труд: **СТИМУЛИРАНЕ НА ИНОВАЦИОННАТА
АКТИВНОСТ НА МАЛКИТЕ И СРЕДНИТЕ ПРЕДПРИЯТИЯ В ТУРИЗМА В
ЛАТВИЯ**

Основание за представяне на рецензията: Заповед № 530/26.06.2019 г. на Ректора на СА „Д. А. Ценов“ за откриване на процедура за публична защита и утвърждаване на научно жури, на основание чл. 70, ал. 6 и чл. 71 от Правилника за развитие на академичния състав в СА „Д. А. Ценов“, във връзка с решения на факултет „Производствен и търговски бизнес“, протокол №13/25.06.2019 г. и решение на първото заседание на научното жури, проведено на 27.06.2019 г.

I. Общо представяне на дисертационния труд

С написването на дисертационния труд докторантът си поставя за цел *„да се оцени иновационната дейност на малките и средните туристически предприятия в Латвия и да се разработят предложения за нейното популяризиране“*. За изпълнение на целта са посочени седем задачи, които по мое мнение са изпълнени.

Като обект на изследване са определени *„малките и средни туристически предприятия в Латвия“*, за предмет е избрана *„инновационната активност на малките и средни предприятия в областта на туризма и методите за нейното стимулиране“*.

Без съмнение иновациите са иманентен фактор за постигане конкурентоспособност на бизнеса, а бариерите пред тяхното внедряване конкретно при малките и средни предприятия са значителни. Считаю, че в дисертационният труд авторът е обосновал добре избора на тема за изследване. Подходящо аргументирана е и актуалността на научния проблем относно иновационната активност на малките и

средните предприятия (МСП) и възможностите тя да бъде стимулирана. Както авторът твърди, актуалността е продиктувана от това, че тези предприятия „не само стимулират пазарната конкуренция и увеличават броя на работните места, но и подобряват качеството на живот на населението и поддържат социалната стабилност в държавата“.

В хода на изследването са използвани различни научни методи и подходи: анализ, синтез, сравнение, статистическо наблюдение, метод на социологическо изследване и др.

Общият обем на дисертацията е 202 страници, от които 185 страници са основен текст. Изложената проблематика в дисертационния труд е онагледена с илюстративен материал под формата на 11 таблици и 13 фигури. Информационната база за написване на труда включва 50 литературни източника на кирилица, 45 литературни източника на латиница и 48 броя електронни ресурси. Може да бъде направено заключението, че докторантът познава основните изследвания по разглежданата проблематика. В приложение на дисертацията е анкетна карта, с която е събрана първична информация за изследването.

Структурата на дисертационния труд следва в логическа последователност реализирането на поставените цел и задачи. По отношение на нейната балансираност авторът проявява определени пристрастия към теоретичната първа глава и към емпиричната трета глава, за сметка на методологичната втора глава.

II. Преценка на формата и съдържанието на дисертационния труд

Проблематиката, обект на разглеждане в дисертационния труд е дисертабилна и изследователски интересна, като за разработването ѝ е необходима добра теоретична подготовка. Авторът демонстрира способност за последователно изложение и разгръщане на авторовата теза, както и за формулиране на обосновани изводи и заключения.

В изложението на *първа глава* са намерили място въпросите за изясняване на същността на основните използвани категории – иновация и иновационен процес, иновационна активност, активизация на иновационната активност и др. Обсъждат се видовете и формите на иновационна активност в съвременното предприемачество. Представят се особеностите на организацията на иновационните процеси в туристическите предприятия. В тази глава се проявява способността на автора да

извежда логически връзки между излагането на различни авторски концепции и собствени аргументации.

Съдържанието на *втора глава* включва подробно изясняване спецификата на определени методи на изследване, които са от значение за работата по дисертационния труд. В тази част от работата е разработен модел на изследване на иновационната активност на малките и средните туристически предприятия в Латвия. Логическата структура на модела е ясно представена. Въз основа на модела е извършено проучване целящо да оцени иновативната дейност на малките и средните предприятия в туризма и да се генерират и изведат предложения за стимулиране.

Трета глава от дисертационния труд има емпиричен характер. Авторът е представил анализ относно приноса на туристическото предприемачество към икономиките на страните от ЕС като цяло и в частност на Латвия, с цел да се оценят перспективите за развитие на иновационната дейност, въз основа на които са разработени препоръки за стимулиране на иновативната дейност на МСП в туризма. Резултатите от анализа се систематизират под формата на предложения за стимулиране на иновационната дейност на туристическите МСП ще им позволят да подобрят иновационната си дейност и да повишат конкурентоспособността на туристическата индустрия в Латвия.

В *заклучението* е направено обобщение на постигнатите резултати и потвърждението на изследователската теза.

В дисертационния труд са използвани национални статистически данни от официални източници, данни от национални и международни представителни организации, както и нормативна уредба. Резултатите от анкетата са обработени и анализирани по подходящ начин.

Авторефератът е в обем от 54 страници и в съдържателно и структурно отношение отговаря на установените стандарти. Той представя достоверно и точно дисертационния труд.

III. Научни и научно-приложни приноси на дисертационния труд

В дисертационния труд се съдържат приноси с теоретичен и научно-приложен характер. Към първата група – *приноси с теоретичен характер* отнасяме: обосноваване на необходимостта от решаване на определени задачи в областта на иновационната дейност на малките и средните туристически предприятия като провеждане на редовни изследвания за иновационните дейности на туристическите предприятия и подобряване

на методите за стимулиране на иновативната дейност на МСП в туризма; актуализиране на необходимостта от иновационен път на развитие на латвийската икономика като цяло и на туристическата индустрия, по-специално за сметка на държавното стимулиране на иновативната дейност на МСП, разработването на нови и усъвършенстването на съществуващите методи. Към втората група приноси с *теоретико-приложен характер* се отнасят: извършената цялостна комплексна оценка и анализ на методите за стимулиране на иновативната дейност и обосноваване на необходимостта от стимулиране на иновативната дейност на малките и средните туристически предприятия в Латвия, въз основа на анализа на статистическата информация и проведените социологически изследвания; разработването на модел за оценка на иновационната дейност на малките и средните туристически предприятия, въз основа на който е проведено пилотно проучване на МСП в туризма в Латвия; формулираните мерки за стимулиране на иновативната дейност на МСП в областта на туризма.

IV. Критични бележки, въпроси и препоръки към дисертационния труд

Както във всеки дисертационен труд, така и в рецензирания могат да се открият определени несъвършенства, като например:

- Въпреки че авторът показва способност да систематизира информация, на места представя твърде общи данни за развитието на туризма в Латвия, непряко свързани с изследователската теза.
- Работата би спечелила, ако авторът във втора глава бе отделил повече внимание на параметрите въз основа на които оценява иновационната активност, а не толкова на изясняване на методите на научно изследване.

Въпроси при защита към автора на дисертационния труд:

1. Кои са основните бариери пред иновационната активност МСП в областта на туризма в Латвия в обсега на въздействие от страна на мениджмънта им?
2. Повишаването на конкуренцията между МСП в туризма в Латвия или интеграцията между тях е по-добрата стратегия за повишаване на иновационната им активност?

V. Заключение

Дисертационният труд изследва актуален и значим проблем. Той отговаря на нормативните и качествените изисквания за неговото разработване и написване. С него докторантът показва способност за провеждане на самостоятелно изследване и е

постигнал теоретични и приложни резултати, представляващи принос към науката и практиката.

Гореизложеното ми дава основание да изразя своята **ПОЛОЖИТЕЛНА ОЦЕНКА** за дисертационния труд и да предложа на уважаемите членове на научното жури, да вземат решение за присъждане на образователна и научна степен „доктор“ по научна специалност „Икономика и управление (туризъм)“ на **Татяна Дмитриевна Одинокова**.

12.06.2019 г.

Рецензент: .....
Доц. д-р Петя Иванова